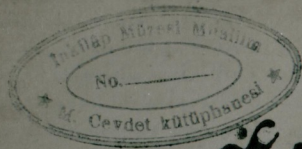

۲۷ حزيران ۱۹۱۸

صافی : ۵۰

ایکڑھی جلد

یکی مجموعہ

ادبیات مصاحبہ لری

صہب داسہ بک

عزیزم افندم ،

ادبیات مجموعہ مجموعہ سنک ۷۱ بجی نسخہ سدنک
جوابکڑ حقدہ تنقیدات ومطالعات باشلاضدن اول،
ذات عالیکہ قارش اوفاق بر سرز نشدہ بولونق
ایستہرم کہ مباحثہ لرمض - نرم مطبوعات عالئدہ کی
ساٹ بر جوق امثالی کی - علمی وغیر شخصی ماہریتدن
بر آن بیلہ تجرد ایتسمین : ملا « ایلری سوردیکم
بر اداعی حقلہ بیلہ مدن اورتیہ فیرلانادینم ایچون
سوزلرمدہ معند ومصرم وسولہ دکلمک جلمہ سی
سزہ تصدیق ایتدیجریجہ قدر یازہ جنم » جلمہ سی،
غیر شخصی اولاسی ایجاب ایدن علمی بر مقالہدہ
هیچ بر صورتلہ بر یولامالیدی . هیچ کیسمہ ،
ای بیلیورم ظنندہ بولونادینم بر اداعی اورتیہ
سورسض ؛ فقط چوق دفعہدہ ، بو ظنک با کلیش
اولدینم میدانہ جیقایلیر . شیمیدی قدر یازدیفضر
مقالہ لری تنقید ایدیلر ، ادعاکرلرک بر طافتدن نامل
صرف نظر ایتدیجریجی پاک اثرلا یلہ جتکری
ایچون ، هیچ اولازسہ اولنرہ قارش بو اداعہ
بولونامالیدیکر . اوندن باشقا ، مقالہ لرمده بر جوق
دفعہ لرم سولہ دیکم کی ، اورتیہ فیرلانایان فکریلر
سزہ دکل اصل « یاریہ دومہ بنار » دہ عائددر . بکا
کلنجہ ، ذات عالیکڑ « یاریہ دومہ بنار » ک مترجی
اولدیفیکر جتالہ ، اصل مومالہ جہ عائد اولان
اعتراض لری ، علمی دلایلرہ مکشی اثبات ایدیلنجیہ
قدر ، بک طبیی اولارق سوکنتہ قدر مدافعہ ایدہ جکم .
سوکر ، ینہ مقالہ کزک سوکرلرہ دوغری : « امین
اولکڑک سزہ شیمیدیہ قدر یازدینم ہر مقالہ
امینلہ اوقونفہ دکر ویدی بر آتوددر ؛ بونلری
بیلیور ایسہ کز چکر بندن اول سولہ مدیکر ؟ »
جلمہ سده بکا پاک تحف کوروندی . اولہ مقالہ کزک
جدیت وامہیتی سزہ باشقارلی سولہ بیلیدی ؛
باشقہ لری بکلہ بیوب کندی کندیکڑہ بو اداعہ
بولونکڑ ، ولو بو ادعا دوغریولہ اولسہ ، ینہ
غریب اولور . موغولارک ایرانی استیلا ایتلرندن
تولایدن نتایج حقدہ بکادرس ویرم ایستہرم کہہ
کابجہ : « بلوش » بکر ، « هوورت » کہ ، « دوسون » کہ
موغولار حقدہ مکمل تدقیقلرہ بو خصوصہ کی
شرق تیغیرلہ بیکنہ اولایان بر آدمہ قارش بوضعیت
دوغری تحف اولور . ہلہ ، ایرانہ ادبیاتک
صناع نقیہ ایلہ متراف اولوب اولادینم مسئلہ سندنہ ،
نہ مصرانہ تیتقدیرم اورتیہ اسکی ادعا کزدرنجو
ایتدیجکڑ میدانہ ایکن ... ایستہ عزیزم ، شو
اوفاق سرزنش لری نظر مطالعہ لہ آرق ، بوندن
سوکر کا یازیلرکڑہ کندی وقوف واختصاص کزدرن ،
مقالہ کزک امہیت وجدیتدن ، الخ ... بحث ایتز

ویو چہترک تقدیرنی قارلرہ وزمانہ براقیرسہ کز ،
اسکی شرق عنعنہ سندن قورولش و دائی آرزو کز
وجہلہ « آوروپالیجہ » حرکت ایتش اولورسکڑ .
شیمیدی بو کوچوک مقدمہ دن سوکر ، اصل
بجنزہ رجوع ایدہ بیلیرز .

اول : کچن مقالہدہ « فردوسی » نک کندسیلہ
معاصر اولان شاعر لری اولنودورمقالہ برابر ، ایران
ادبیات اوزرندہ اولنرہ قیاس ایدیلہ جک قدر
بوک بر تأثیر اجرا ایتدیکی ، و بو ملی دستانک
یاکیز آتش پرست یازسیلر اوزرندہ دکل مسلمان
ایران اوزرندہ - حتی تورک ادبیاتندہ - بک دہرین
ایزلر براقیدنی اوزون اوزون یازدقن سوکر ،
سزک پاک غریب بولدینم بر مقالہ کزہ اعتراض شونکہ
سولہ مشہد : « فردوسی نک ایران ادبیاتندہ کی
تأثیر سیدی ونظامینک بوستان ایلہ اسکندرنامہ ی
بعر متقاربہ یازمش اولار لری کی بسط وسطی
بر شی دکلددر ؛ چونکہ فردوسیدن اول بوتون
اونامہ لرک بعمر مغاریہ یازلای ، ایران ادبیاتندہ
تقراتیش بر عنعنہ سیدی ، بن اساساً « یاریہ دومہ بنار » دن
عیناً ترجمہ ایتدیجکڑ شوافدہ اعتراض ایدییوردن :
« تذکرہ لرک بفسندہ اسلمرنہ بر وقاچ شاعر لریہ
بوکون آنجق تصادف ایدہ بیلدیکر رودکیلر ، اسدیلر ،
فرخیلر نہ اولدی ؟ » و بونک بولہ اولادینم دہا
اولکی مقالہدہ ، مختلف تذکرہ لردن ، بوک شاعر لری
دیوان لردن کتیر دیکم نہایتش مثالرہ قلعی بر صورتہ
اثبات ایتشدم . کچن مقالہدہ « یاریہ دومہ بنار » ک نامل
و نیچون بو خطائی ارتکاب ایتدیکی ایض ایدرکن ،
« او اشادہ بوتون مستشرق لرک « مول » ک ترجمہ
ایتدیکی بوستان ایلہ مشغول اولدقلری ، « دولشادہ دن
باشقا تذکرہ لردن جان جان غافل بولوندقلری ،
ومعافیہ بوندن فردوسینک بوک کلکی وشہنامہ نک
دیکر اثر لردن چوق دہا دہرین و کزیش ایزلر
براقیدنی انکار ایتدیکم نتیجہ سی جقار لایسی دوغری
اولادینم » ایض ایدییوردن .

سزک بوقارش مدافعہ کز شوشکدہ اولوب ایلیدی :
« رودکی » نک ، « اسدی » نک ، « فرخی » نک
آنجاق بر قاج تذکرہدہ اسلری و بر قاجہ شعر لری
قایدینم اثبات ایتک ! حالو کہ سولک مقالہ کزہ ہیچ
بر ادعا کزدرن واز کچہدیککڑی سولہ دیککڑ
حالہ - « رودکی » نک اسنی بوسوتون اوزرندہ دن
قالدیرمقلہ برابر ، مدافعہ کزہدہ بوسوتون باشقا بر
استقامت ویردیکر : « ذاتاً او صیرادہ آوروپا
مستشرق لری آراستہدہ شہنامہ موداستک حکم سورمکدہ
اولدینم و بونکدہ « مول » طرفدن یایلان ترجمہ
وسیلہ سیلہ ظهور ایتدیکی وحی « رمان » ک قدر
بوتون علمانک نظر دق اوزمانلرہدہ شہنامہ بمتوجہ
اولدینم یازسیورکویا اومودانک شیمیدی کمش واو
یاکیش ذہابک شیمیدی تصحیح ایدلش اولدینم سولہ کم
ایستورسکڑ [. شیمیدی عزیزم ، شو سولک جلمہ
تأویلہ ایلہ بکا اسناد ایتدیجکڑ « فردوسی » ی

سائر لریہ عین درجہدہ طومنی ادعای ، مساعدہ کزہ
اعتراضا عرض ایدییورم کہ ، ناملہ خانہ کزہدہ وجود
بولش بر ادعا ددر . بکقارش بو اسناددہ بولونورکن ،
مطلقاً کچن مقالہ ی اوتوش اولدیفیکرہ حکم ایدییورم .
او مقالہدہ ، سزک غریب بر ادعا کزہ رغا ،
فردوسی تأثیرنک بوستان ایلہ اسکندرنامہ ورتی
تعین ایتکدن عبارت اولادینم ، و بو ملی دستانک
ایران اوزرندہ دیکر اثر لردن چوق دہا دہرین
ایزلر براقیدنی سولہ بن برآتمہ قارش ، نامل بولہ
بر اسناددہ بولوندیکر ، حیرتہ دم . حتی باقکڑ ،
شہنامہ ورتی تعین مسئلہ سنک فردوسیہ عائدہ
اولایوب بونک دہا اول تقرر ایتدیکی سزہ اعتراضا
ادعا ایتدیکم حالہ ، بوندہ ہیچ موضوع بحث
ایتیورسکڑ . « معلوی اعلام » و حاصل تحصیل
دیہ ایستہ بوکا دیرلر - ایستہ کز بوکا « مقالہ » دہ
دیہ بیلیرز . فقط مناقشہ لردہ بو اصولک موقیتلہ
نتیجہ نامہ بکچی ، و ہیجہ لرم مدافعہ لرم لری یازدیکر
آدمک « بکا اما ، وقیتلہ بزدہ بولہ سولہ سیدی ،
او حالہ بو مدافعہ نامہ نیچون ویکم ایچون » دیہ
مسئلہ ی کسدریہ بکچی دوشونہ لیدیکر .

فقط ، مادامک مناقشہ لرم لرم ہیچ علاقہ سی اولادینم
حالہ « فردوسی » دن بحث ایتک ایستورسکڑ ؛
او حالہ علی ایجاب بو مسئلہ حقدہدہ سزکہ ایستہ
دیککڑ قدر کوروشہ بیلیرز . « سہنت بوو » ک
[بازار ابرتنی مصاحبہ لری ، ربجی جلد ، صفحہ
۳۲۲ - ۳۵۰ ؛ و اوچچی جلد ، صفحہ ۵۱] ،
سوکر « ماقس مولار » ک [تاریخ ادیان حقدہ
تجریلر ، صفحہ ۱۳۵ - ۱۴۹] فردوسی حقدہ کی
فکر لری نی ای بیلیم ؛ « رمان » ک بو خصوصہ کی
فکر قیتنی بر مطالعہ سی ایسہ کچن مقالہدہ ذکر
ایدہرک او خصوصہ کی تنقیدانی یازشدم . ذات
عالیکڑ « رمان » ک او مطالعہ سی سولک جواکیزدہ
عیناً یازہرق تصدیق ایدییورسکڑ . « اگر ایران
برکون ، مامل و وجہلہ ، اسلاہیت بوینودوروغی
آنارسہ ، شہنامہ تکرار اولنک ملی کنای اولاجقدر »
دین « آرنست رمان » بجہ چوق یا کلیش بر ادعا دہ
بولونیور ؛ « شہنامہ » ک تکرار اسکی امہیتی
آلایمہ سی ایچون ، ایرانک اسلاہیت دارمستدن
قور تولاسنہ ہیچ احتیاج یوقدر ؛ مسلمان ایران ،
کونک بزدہ ، آوروپا مدینتک قوتی تأثیر لری آنتندہ
کندی ملی وجدانی ادراک ایدنجہ ، شہنامہ ایران
ادبیات و صناع نقیہ سنک مستقبل انکشافی اوزرندہ
چوق قوتی بر تأثیر یابہ جقدر . بوندن مامدا ،
شہنامہ ایران وحی تورک ادبیاتی و صناع نقیہ سی
اوزرندہ شیمیدیہ قدر او قدر ذی نفوذ اولشدرک ،
اگر « رمان » خفک حیاتہ قدر کچن بون تأثیر لری
لاقیلہ بیلسہ ، « ہر نہ قدر مسلمان ایرانلرہدہ اونی
لدلہ اوقورلرسدہ ... » طرزدنہ ، بون تأثیر ای
بیلہ دیکنی کوسستن بر مطالعہدہ بولونایہ جقدر .
معافیہ ، بہتس یازسیلرک فردوسیہ تقدیر امہیت
وبر دکارنی ، اونک حقدہ آرا لرنہدہ نک کچن مقہلر

دو توب دلاشتدینده آژ چوق بیلمر : «اوشیروان بن مزیان کرمانی» نك مشهور منویسی «فردوسی روزنبرغ» ك «پاری ادبیاتی خنده معلومات» عنوانی اثری سایه‌بنده بجه عیول دكدر .

«اندو» اورویشت مللردن هریرك براساطیری واردك ، ابرانیلار كده ، او مللردن اولقی اعتبارله بر میتولژی بری واردی «جله‌سك باشنه ، اناظ و توبیخ مقصدیله برده» اییدیورمیسكز «علاوسنه هیچ حاجت یوقدی . چونكه یونی سزدن ایشتیزدن يك چوق اول مختلف اروپا منبعلرله اوقومشدم . فقط اوله كوریورمك ، یونی اصل سز ایشتیش اولاجسكز . چونكه «پیت» لرله «لواند» لك

ماهیتی خنده اروپا عاللریك كده تدقیقات اوقومش اولمیدیکز ، اونلرك یالکز «هنداورویانی» منظریه منصر اولمیی صراحاً کوروردیکز . سوک مقاله کزده فردوسی نك شبنامی - او دورك بویه برشیه مساعد اولمقله برابر - وجوده کتیردیکز ، یوقه اولك یا شاق ایستدیک (شواله‌ری) حیاسنه عمود غزنوی دوری قدر ناساعد بر زمان تصور اولومیه جفی سولیورسكز . حالبوکه «سرآمدان سنن» دده «شبنامك ترتیب ونغیری ضفا سلطان عمود غزنویك اثر تشویق اولدیندن» و «نامه شاهان» ك اكمله عمود غزنوی طرفندن مأمور ایدیلر او سایه دو اثر ك میانه كلدیندن بحث اییدیورسكز . بربرنه سز اولان بو ایک مطالعه ده نامیه دوغو صایلاماز . «شبنام» نك ناسل وجوده كلدیک یقی بو ملی ایران اویسی وجوده کتیرن عناصرك اسلامیدن سوکرا ناسل ، نزمان ونه كي عاللرك تحت تأثیرنده ضبط و تثبیت ایدیلکی براز تدقیق ایدیلر ، «فردوسی» نك ، محیطك نه قوتی تأثیرلی آلتنده قالبدی درحال تصدیق ایدیلر . اوزمانه قدر يك قوتی برصورتده كندیسی حس ایتدین ملی بر احتیاجی ، فردوسی ، شخصی دهاسیله تطمینه موفق اولدیدی . شبنامك وجوده كلهسی یالکز عمود غزنویك شخصی آرزوسنه ، لطف واحسانه عطف ائكده دوغو دككدر : «عمود غزنوی» وداها اوئدن اول «اساعیل سامانی» ایران شبنامه سی وجوده کتیرمك املی بیلرلر كن ، محیطلریك ایجابانه اتباع ائگدن باشقا برشی بایبوردیدی . اساساً كمال ناسفله اعترافه عبورمك «سرآمدان سنن» ده ایران ملی دستانتان صورت تشكلی ایضاح ایدلك شویله دورسون ، فردوسی ك ترجه حالی بیه يك پریشان بر صورتده موجود اولدینی كي ، شبنامك ایران ادبیاتی اوزرتمك ك تأثیراتی خنده حتی بر كله بیله سویله . نمیشدر . شبنامه وزنی خنده اولکی مقاله كزده موجود مطالعه ك باكلیتلفی ایسه اوله آكلامشدم . حالبوکه «مستر براون» ك ایران تاریخ ادبیاتی خنده ك مهم اثری ، ظن ایدیورمك ، باشقا منبعلره مراجعت ائگدیکز حالده سزه فردوسی وشبنامه خنده کافی درجه ده معلومات و بره بیلیدی . ایسته

دوغوردو ؛ یوقه ، هیچ برادبیت مورخك قلمدن بویه بر جله صادر اولاماز . ادبیات مورخلکی نه یاكلیش تاقی ایتدیکز یك واضح کوستردن بو كوچوك جلهیه قارشى ، هر حاله اپی بر مدت ادبیات تاریخك اصولیاتله [م.تودولوزی سیله] اشتغال ایتكزی توصیه ایده كیم .

«منوچهری» ایله «جای» و «خسرو دهاوی» خنده «باریه دومه‌ینار» ك مطالعه سی تکرار ایدوب دوریورسكز . بر مطالعه لر ایران ادبیاتیه بر پارچه اوغراشان هر كسك بیلوب تکرار ایتدیک شیلردك ، اسكی نك كره لدن ترشح ایدر ك یكونه قدر دوام ایدوب دورمشدر . «پتكم وحشی» نك «فهاد وشیرین» ی و «مکتی» نك «لایلاوینون» ی خنده برمعاد «باریه دومه‌ینار» ك آتش اولان فكر كزده ، بیه او بكنسه دیکكز نك كره لدن ترشح ائش حكملردر . ديك اولوبوك نك كره لك هر هانگی بر مطالعه سی «باریه دومه‌ینار» اقباس ایدر سه دوغو اولوبور وسز - یكری بئش سته ك كثر استیناسكزه رغا - او حاضر مطالعه یی درحال كندیكزه مال ایدوب شدله مدافع ایدیورسكز . حالبوکه ، یالکز نك كره لك دكك ، مختلف عصرلده كان بویوك شاعرلرك حكملرینه استقاد ایدیلرك یوروتولن بر مطالعه یی . مثلاً «عصری» نك عصرلجه بر استاد طایفندی حقیقتی صرف «باریه دومه‌ینار» ده كورمه دیکكز ایچون ، عندی بر صورتده انكار ایدیورسكز . اكر «باریه دومه‌ینار» ك ایران ادبیاتی خنده ك معلوماتی اوقدر ناقص اولمسه و مثلاً «عصری» خنده ایراد ایتدیمك قطلی ذلیلاری كورسه بیدی ، امین اولكز ، قرق سته اولکی یاكلیش مطالعه سی دوحال تصحیح ایدردی . «بن كور كورینه شوکا بوکا اتباع ایدلردن دكلم و پادینعی ایچه بیلر ك یازم . فارسی لسان مادر ادم ایران ادبیاتی بکری بئش سته دن بری ائچنده ویرا لاندینم

مرج

قبیل بیراقلر آلهورلندن
روجن آزیوب آقسه بریدر ؛
قان طوخی وولفانلر کی دهرندن
سس ویرن شمشكل چاقسه بریدر .
دبدیلر : مرجانه آغلاهور مرج
اونی یاد آله نشاناملش ؛
یار آلن کیدر كن دورولوری هیچ
هانکی تورك اولدن سنی باغیشلار ؟

هر دالعه كده چاربار بر شهید قلی
أی بویوك آنامك اولو تره می ؛
دوشونك بیله كوچ سویله یازی ؛
تكیری یوغسونی بر غایدا سسی ؛
أی طالع آلتند مست اولان مغرور ؛
پارن بیه آلتك یرده سورونور ؛

چیلدیرمه بو قوروقنج اشتها کی دور
بغیثار تختكدن دوشدیکك كنور .

هانکیزم اوله دن بوشن ساحله
بر دشمن كوز قویوب وصلدیکلار .
قوشنده جان ورن شهیدلریله
دیریلوبده تکرار اولمك ایستلر .

قانی چاغلایانلر سوبه یلن ، دیکله
مریچه اوزانان آلر نه اولش ؛
بوگوموش قوللرك احتراصیله
کیم ببیلر قاچ قلب بهاری صولش .

آلداهه او ییشیل نور کوزلرینه
اولودن بر حالی وار او نكاهك ؛
بو طاشقین دلبرك مد و جذرنه
حدودی دایانماز هر پادشاهك ..

یارابه حق تدقیقده بولونغه سوق ایتمدیکنکردن دولای جدا متدارم. ذات عالیترک بوخصوصدهک معلومکنزاکر بو متعاردن آتری بر اساسه مستند ایسه ، لطفاً اونکده تصریحی رجا ایده حکم .

زابعاً : « کلشن راز » ایله « تعزیه وشیه » مسئله لری ختندک مدافعانکرده ، کچن مقاله دهک مسرواده هیج بر جواب کوره مدیمک ایچون ، اونلری مسکوت کچجکم. یانکزه ، ایرانه ادبیات ایله صنایع نفیسه لک مناسبت مسئله سنده ، دعوائی قازانق ایچون سوزلرکزی دکیشدیرمک مجبورینده قالدیکیزی کوربیوریم . سز اولو ایرانه ادبیاتک صنایع نفیسه لک مناسبتاریک ایندیکی ادعا ایچشدیکر . بو ادعایک دوعرو اولمای ایچون ، ادبیات ایله دیگر صنعت شعبه لریلک موازی بر تکامل تعقیب ایتمه لری ایجاب ایدردی . حالبوکه « اسلام صنایع نفیسه سی » ختندک الک صولک و الک قیمتی اثرله استاداً کوستردمک ایرانه ادبیاتک بالراق دوری موغولاره تقدیم این دور اولدینی حاله ، صنایع نفیسه - بالخاصه « میناتور » و « سرامیک » - موغول استیلا سندن سوکرا تدریجاً ترقی ایچشدر . بو صولک مقاله کزدهک « موغولار دوری ایران ایچون پردوره تحول و بیلکه بر دوره توقفدر . قطر بر دوره انحطاط و تزلز کدکر . بو مدتده صنایع ادبیات داها آز ملی و داها چوق اسلامی بر شکل اخذ ایچشدر » و « موغول استیلا سندن ایرانلارک عادات و اخلاقده و امور تعیشیه سنده ایجه تحول و وجوده گلش و بو دور استیلا ایرانه پک چوق خساراتی موجب اولش اولته برابر ملکیتک متن و حاشیه سنده ایجه اثرلر بر اقوب کچشد . حتی ایرانلر صنایع نفیسه یی عرب دیندن متأثراً بوروندیک کسوهو هیئنده بر اقاهیق اونی نفقه ملیله لیه دخی جلالاندر بر مشارد « جله لری ، اسکی ادعا کزدهک دکیشدیرمک یکنیزی کوستر بیور . بن موغول استیلا سناک ایران ایچون علی الاطلاق مضر اولدینی سولیه مشدم ؛ بونک ادبیات خصوصنده مضر اولته برابر صنایع نفیسه لک دیگر اقسامی ایچون بالکس مفید اولدینی و بنا علیه ایرانه ادبیات ایله صنایع نفیسه لک متناسباً ترقی ایتمدیکنی سولیه مشدم . بوسپله ، بکاموغل استیلا سناک صنایع نفیسه اوزرندهک تدبیرلرین بحثاً تکرار ، اصل منافعده موضوعیه علاقه دیکر کدکر . کدک « اکرونانک ادبیاتنده اونندن اولکی اطراف و اواسطی آهنگ ملی کورو نیور ایسه ، اونکده سببی شودر « جله سیله اوزون اوزون ایضاحاله کیریشمه کزدهک هیج معنای بوقدره یانکزه بوقیصه جله ایله ، ولو مؤلا بیه اولسه ، بتم « موغول استیلا سناک ایران ادبیاتک اوزرنده مضر تأثیرلر اجرا ایندیکی » ختندک ادعای قبول ایچش اولیورسکزر . ایران ادبیاتک الک بالراق دوری اولان « ملی دستانک توله و انکشافی زماننده صنایع نفیسه دن هانکیسی اونکده ملی آهنگ بر اعتلا کوستره بیلدی ؛ هیج بری ، دکلی ؛ دیگر صنعت شعبه لری

بر ادبیاتدر » دیدکن سوکرا ، بکاهه هفت کوفنرانس ویرمه کافلیورسکزر . هباتکه ، عزیزم ، علم و اخصاص ادعای مجردله اثبات ایدیلر برشی دکدکر . لسان مادردا کزک ادبیاتیه یکنری بش سنه اوغر . شدقن سوکرا « باربیه دومه ییار » ک رساله سی ترجمه ایدرک میدانه قوتق و او قرق سنه اول نه سولیه مشه عیناً قبول ایتک ، بیلیمه بودا کزری اثباته کافلی ؛ بن هیچ بر زمان عکسکی سولیه دیکم حاله ، کیم بیلیر نه دنسه بکاً متناً بولکلنکی اثباته چالیشدیچکر « فردوسی » ختند « سرآمدن سخن » ده موجود تدقیقانه کزک نه قدر ، نه قدر اکیسک و عین زمانده یا کلش اولدینی میدانه ایکن ، بکاهه هفت کوفنرانس ویرمه کافلیه کز عبث اولیور غالباً ... بر ملنک لسانی بیلدک ، اونکلایک مکمل اثرلر یازمق ، حتی ادبیات تاریخنه شاعر صفتیه کچک باشقا ، او ملنک ادبیات تاریخی بایسته باشقادر . شخصی و اثرلری متجداً ویردکلی بر علمانه استناداً « کرشاسپانه » یی مشهور « اسدی » نک اثری اولاق طایئورد ؛ ذات عالیکز بونک « اسدی » نک اوغله عالم اولدینی - فقط هیچ بر مأخذ تصریح ایتمه لره سولیه دیکرک ایچون ، بوروانکده ... کتابکزدک ساسانیلر دورنده ادبیات و موسیق فصل کچی - میستر براونک مشهور « ایران تاریخ ادبیاتی » ندن آیتدینی تخمین ایتدم . فی الحقیقه تخمین هان تأید ایتدینی مستشرق « هورن » طرودرد . ۱۸۹۷ ده کویتنفده نصر ایدیلن بر قافیه لانتانک مؤلی بولونان علی بن احمد اسدی ، میلادی ۱۰۶۶ ده یازیش « کرشاسپانه » نک مؤلی اولاق نانی ایدیلکددر ؛ چونکه « تورنهمان » نک طبع ایتدیردیکر شبنامه نسخه سنک ددرجی جلدنده بعض یازده لری مندرج بولونان بو اثرک و یانه دهک چوق اسکی بر یازمه نسخه سنده « علی بن احمد اسدی » نامضای سوجودر . « کرشاسپانه » نک ، فردوسی دن مؤخر اولان بو شاعره عالم اولوب ، بته « اسدی » لقبیه معروف بابایی « ابو نصر احمد بن منصور الطوسی » یه عالم اولدینی بوشوندن دمطقی صورتده آکاشلیه بیلیرک ، بو بویوک قصیده چی شاعر ، مسعود غزوی زماننده م ۱۰۳۰ - ۱۰۴۱] وفات ایچشدر . « آته » نک [grundriss der irani-philol., II, 234-235] عنوانی اثرنی و « براون » نک « A Literary history of persia, II, 272-273 » بوقدر اوزون برمنافته ده ، بته ، هیج اولمازسه بر مسئله ختنده اولسون ، یا کلشیمی تصحیحه

آخیق ادبیاتک انحطاطی زماننده الک بویوک مرتبه لره بویوکه ایشادر . بونون متخصصلرک منق اولدقاری بوسپله ، غرب تاویلر و قاجانق بولار یله مدافعه یه چالیشق مناسزدر ، قاعته دنم . هم ، یانکزه ، بو مسئله لر ختندک قساعتلرکز او قدر سطحی که ، بر آز اول صولک مقاله کزدن اقتباس ایندیکی ایکی جله ده بیه صریح بر تراض وار : برنده « موغول استیلا سناک سوکرا صنایع ادبیاتک داها آز ملی و داها چوق اسلامی بر شکل ایدرک » ادعا ایدرک ، دیگرنده « بته » بودور اناسنده ایرانلرک صنایع نفیسه یی عرب دیندن متأثراً بوروندیک کسوهو هیئنده بر اقاهیق اونی نفقه ملیله لیه جلالاندر دقلری « سولیبورسکزر . بوشافش ، کوربیورسکزرک تاویل قبول ایتمه لیه کفدصر صریدر . کدک « موغولار ، خوارزمشاهی ، المخیالیر » دورنده قصیده جیلک انکشافی سبیلری تدقیق ایدرک سولیه دیکرک شیلر ، مثلاً سلجوقلره ، غزنویلره تطبیق اولونمازنی ؛ « بادشاهک یاخود اونک اجابندن بریک تولدی ، وفاتی ، قضاء آندن دوششمه سی ، باشنک یاخود دیشک آغریه سی ، یاخود شرطنج اوبونق قازاغه سی و یا غالب ایتیمی ، طلولوده زارینک ترس کله سی ، بر آری باشنده تصادفاً ایچیک بر برده هلالی رؤیت ایتیمی کی فرصتلر » یانکزه « موغولار ، خوارزمشاهلر ، المخیالیر » زماننده یی شاعره سرباله تکمیل ایدردی ؛ حالبوکه ، غزنویلر ، سلجوقلر دورنده قصیده جیلک عین صورته و عین قولله جاری و حکمران ایدی . بوسپله کدک ایضاحانکره صیراسته غایت فاضی بر تراز خصلته ده دوشبورسکزر : تیموریلر دورنده بیتش سعد الدین ، سید شریف ، جلال الدین دوانی ، حافظ شیرازی ، عبدالرحمن جامی کی عالم و صنعتکارلری موغولار دورنده بیتیش کوستر بیورسکزر . بونون مورخلره منق علیدهک سزک موغوللردن آتری صایدیکر المخیالیر موغل دوری میاننده صایدیلدی حاله ، تیمور دوری غایت صریح عین اولاق موغل دورندن آریلر . شرقدده و غریبده اسکیدن بری یازیش بونون اثرلرده بونی صریح بر صورتده کوره بیلیرسکزر . چونکه تیموریلر بر تورک سلاسی اولدقاری کچی ، اولارک دورنده لسان ، ادبیات ، تشکیلات سیاسی و اجتماعی ، موغولار دورنده کندن عتراق کزده ثابتلر . برده شونی دوشونه لیه کزدهک موغولار دورنده بیتیش شاعرلرک اسملارک صابورسکزر . داها بونلر کی یوزلرجه اسملر صیرالاسه کز ، بته مداکر ثابت اولش اولماز . چونکه مسئله ، ایرانه ادبیاتک صنایع نفیسه ایله مترادف ترقی ادیوب ایتمه دیکدک ، بونک عکسکی چن سزک بوقایده ک عتراق کزده ثابتلر . برده شونی دوشونه لیه کزدهک موغولار دورنده بیتیش شاعرلرک اسملارک ، ممکن مرتبه او دائره نفوذدن خارج قالش اولالردر . وهر حاله او میانده کک مهم شاعرلری بیه « فردوسی » ایله مقایسه ایدم سکزر . موغولار دورنده ایران ادبیاتک انحطاطی استانده

فکر و خیالات

مرکب ابلک نیوری

— دو قنبر کوستا نو بونک یکی بر اثری —

بو قدر فیضی مدنی تیرک اذ ابتدائی بر وحشتله تعرضه اغراضی ، کشفلر ابداع ایدن ذکا ابله ، خط حرکتی اداره ایدن اخلاق آراستهده هرج بر موازنت اولادینی بر کره دها اثبات ایشدر . ستهلر دن بری ذکا ترقی اتش اولسه بیهله ، انسانلری اداره ایدن دیوئلر ده کیشمدن قالمشدر . قصصا خلق ، ظلم ، حرص ، کین هر دوردده برذر . کائنات مقتدیه کوروشلر مری کیشله تمعارف ، سجه اوزرینه تأثیر ایدمه یور . سجه اجداد مژدن میراث قالدینی کی در . بر وحشی نهدر عالم اولورسه اولسون دالما وحشی ذهینی محافظه ایده جکدر . پلک یوسکر بر ذکا ، پلک آشنای بر روح اوزرینه قولایقله قونه بیلیر .

بر چوق ملنلر فکر اعتباریله عصریشله لریله جلدلر دن قالمه سوق طبعی لری محافظه ایدیلر . کندیلر نی عقلک الهامی آتشدن ظن ایدلر ، حالیکه ، اولنلرک فعللری آراستهده ، اوزاق اجدادک بر وفعللری تعین و ایجاب ایدیلر دن اونی تأثیرلر دن مرکب بر اردو واردر .

استیلار ، محاربهلر ایلر نی تاریخه چیرمکده دوام ایدیلور . ملنلرک وقوعات تاریخه سی باخاصه محاربه حکایه لر دن عبارتدر ؛ صلح دوردلری کچی بر عرضه عدا اولونور . فقط یوبله برا عماریه سته دها هیچ کیریشمه شدی . ملنلر دها یوبله وحشی بر حوصله مقاتله آتیهلر مشلردی . میلیونلرجه انسانلر دن مرکب اردولرک چارپشمه سی ، بوتون بر قطعه ک کجلیکی کوکندن اما ایدمک اولان قتالری کائنات ابلک دفعه کورویور .

بوتکله برابر هیچ بر دوردده ، الهه ایدیلان غایه صرف اولونان غیرتله یوقدر آرز متاسب اولامشدر . نهرلر دولوسی قان دوکوله جک ، اسکی بلده لخراب اوله جی ، بوتون ولایتلر سقاته بوغولاجی ، عمومی بر خرابیدن باشقه برشی الهه ایدیلر جکدر . بوتون بو قدر فلاکتلرک مسبلر یده بو خرابینک ابلک قوربانلری اولاجقدر .

مسیبلرک بو فلاکتلری کورمه ملری ده شوندن ایلری کلایورک ، تاریخک تعاقبی حسی واسراوانکیز قوتلرک عتک اداره ایدمه دکی تأثیرینه تابعدر . اوویا حربی ، بو حقیقی اوتونان عقیده ، انسانلرک افعالهده عتک نه قدر ضعف بر رول اویشدنی کوستره جکدر .

اسکی زمانلرک محاربه لری ، منافله واسطه لرینک مشکلاتی ، محاربه ایدیلرک آژانی سایه سنده ملکلرک کوچوک ساحه لر ده موضی قایلردی . ملنلر بو محاربه لرک اوزاقدن عکسلری دیوارلردی . بر طاق ارانشیلر فتح ایدیلر ، یاخود غالب ایدیلر ی ، فقط فکرلر وحشیات ده کیشمزدی .

« تاریخ » که ترقی ابتدایی « محمد بن عبدالوهاب قزوینی » به استناداً کین مقاله ده سوله مشدم . مسئله لایق له تحقیق ایدمن ، مان سوزلری تصحیحیه قالمه رق بو افاده نک « براون » ه عائد اولدینی « و تاریخ کزیده » مقدمه سندن آلدینی ادعا ایدیلورسکر . خایر ، عزیزم ، نه آلدانیوسکر . برانی « محمد بن عبدالوهاب قزوینی » نیک « تاریخ جهانک » به یازدینی مقدمه دن آلمشدم که ، اله مهم پارچسی عیناً شودر : « ... و از اقل تاریخ و ماهون آثار استیلای مغول بر ایران آن بود که علم و ادب در آن سرزمین در عهد ایشان بپنهی درجه انحطاط و تنزل که ادبیات یک مملکت ممکن است بدان درجه رسد رسید ، و کسانی که اندک معلوم و ادبیات اسلامی آشنا باشند تفاوت درجه فاحشی را که مابین کتب و تألیف قبل از استیلای مغول و کتب و آثار بعد از آن نمایان است البت ملاحظه کرده اند . مع هذا کله غریب است که یک شعبه مخصوص از ادبیات یعنی فن تاریخ در عهد مغول رواج تام گرفت و ترقی عظیم نمود . »

ایشته عزیزم ، شیمیدلک یوقدر . مطالعاتک یا کیشلغنی ، مثبت و شیعه ره ، علمی دلیلله استناداً جرح و تصحیح ایدمک اولورسکر ، جدأ منتقد اولورم . لاکن ، « بن بولری یکر ی بش سته در بیلیم » ، « سوزلرمک هسی بر حقیقت مطلقه در » ، « هر هفته غایت جدی بر قوفه و انس و بربرم » ، « موغولرک ایران استیلانک نتایجی بدن اوکر ندک » کی نزاهت وجدیتله تألیف ایدله یه جک توافقلرله هیچ برشی اثبات ایدلش اولماز . علمی مناقشه لر دن مقصد فلانک علمی و یافلانک جهلی اثبات ایدک دکل ، بر حقیقتی میدهان چیقما سته چالیشقدر . بنا علیه حیثیت علمیه ایله تألیف قابل اولمایان بو کی شخصی کوچوک کلر دن غاری اولی شریطله ، ایسته دیککر قدر مناقشه ده دوام ایدله یلر .

مناقشه مرک چیرکین بر عریبه دوکوله سی ایچون سرد و ایانه عبور اولدین بو کوچوک سرزنش لری حسن ناتی ایدمک کیزی امید ایله تقدیم حرمت ایلرم اقدام .

کوبری زاده محمد قواد

